

В Українській академії банківської справи Національного банку України 10-11 листопада 2005 р. пройшла VIII Всеукраїнська науково-практична конференція “Проблеми та перспективи розвитку банківської системи України”.

Метою щорічної конференції було проведення фахового обговорення ключових питань сучасного стану банківської та фінансово-кредитної систем, виявлення та вирішення тенденцій і проблем їх розвитку, розробка рекомендацій і пропозицій щодо підвищення ефективності діяльності та вдосконалення правового забезпечення банківської системи в контексті розвитку економіки України.

Конференцією вирішувалися завдання сприяти суспільній фаховій дискусії стосовно ключових питань ефективної реалізації політики у сфері банківських та грошово-кредитних відносин, проаналізувати сучасний стан розвитку банківської системи України, дослідити роль банківського сектора в системі економічних відносин України та його вплив на розвиток економіки держави.

За підсумками роботи конференції розроблені рекомендації щодо прийняття правових, економічних та управлінських рішень з метою підвищення ефективності діяльності банківської системи в контексті розвитку економіки України.

В роботі VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції "Проблеми та перспективи розвитку банківської системи України" прийняли участь понад 170 чоловік, в тому числі фахівці Національного банку України, провідних банків України, наукових та аналітичних установ, вищих навчальних закладів Києва, Харкова, Дніпропетровська, Львова, Донецька, Севастополя, Сімферополя, Тернополя, Черкас, Полтави, Сум, а також з Росії та з Великої Британії.

На пленарному і секційних засіданнях виступили з доповідями і взяли участь в обговоренні 135 науковців і фахівців-практиків, серед них академік НАНУ, 26 докторів наук, професорів.

Тематично роботу конференції було зосереджено на таких основних напрямках:

- Сучасний стан та перспективи розвитку банківської системи в контексті економічного розвитку держави,
- Банківський менеджмент,
- Проблеми правового регулювання фінансово-кредитних відносин та банківської діяльності в Україні,
- Інформаційне забезпечення і математичне моделювання фінансово-кредитних установ.

Відкриваючи конференцію, голова оргкомітету, ректор Української академії банківської справи НБУ, доктор економічних наук, професор

Анатолій Олександрович Єпіфанов відзначив, що цьогорічна конференція відбувається напередодні десятиріччя створення академії - нового сучасного вищого навчального закладу Національного банку України. За цей період академією зроблений чималий внесок не лише у підготовку кваліфікованих фахівців для фінансово-кредитної системи України, а і в наукові дослідження у сфері банківської діяльності.

Академік Національної академії наук України **Володимир Юхимович Сторіжко**, вітаючи учасників конференції, звернув увагу на її зростаючий науковий авторитет та висловив впевненість, що цьогорічний форум стане плідним для вітчизняної економічної науки та практичної діяльності банківської системи України.

Проблемам банківської системи в контексті економічного розвитку та економічної безпеки була присвячена доповідь на пленарному засіданні конференції доктора економічних наук, професора, завідувача кафедри банківської справи Дніпропетровського національного університету **Олени Йосипівни Шевцової**. Однією з актуальних проблем, що розглядається при формуванні і реалізації моделі сталого економічного розвитку країни, є вирішення комплексу завдань щодо забезпечення, по-перше, економічної безпеки країни, по-друге, її важливої складової – фінансової безпеки економіки. Зупинившись на розвитку понять “управління фінансовою безпекою”, “ризик-менеджмент” та “антикризове управління”, доповідач відзначив, що процеси розвитку – це процеси зростання системи за рахунок кількісних накопичувань характеристик, що призводять до якісних змін, ускладнення систем. Кризи - це наслідок існування процесів розвитку. Ризики – це фактори – сили, що призводять до “мутацій” процесів розвитку. Безпека – це той стан системи, який на даному етапі визначається достатньо “комфортним” щодо існування ресурсів, з поточним наявним рівнем їх еволюції.

Заступник директора Департаменту банківського регулювання і нагляду НБУ **Ганна Тимофіївна Карчева** у своїй цікавій і змістовній доповіді зупинилася на проблемах забезпечення ефективного функціонування та розвитку банків України. відзначено, що за результатами проведеного факторного аналізу рентабельності лише чверть банків України можна віднести до високорентабельних. В банках України відмічається зростання надвисокими темпами показників активів, кредитних портфелів, кредитів населенню, що збільшує ризики і загрожує стійкості банківської системи.

Стан фінансового сектору України в умовах ринкової трансформації економіки детально проаналізований в доповіді доктора економічних наук, професора, завідувача кафедри фінансів та банківської справи Дніпропетровського університету економіки та права **Галини Олександрівни Крамаренко**. Аналіз української економіки свідчить про

досить низький рівень участі її фінансового сектору в інвестиційному процесі. Банківське кредитування економіки й ринки капіталу практично не впливають на господарську активність підприємств, тому що основну роль в інвестиційному процесі країни продовжують грати власні кошти реального сектора. На 01.01.2003 р. відношення банківського капіталу до ВВП України дорівнювало 4,7%, у країнах Східної й Центральної Європи - більше 40%, а в більшості провідних країн (Німеччина, Японія, Великобританія) - 200-300%, США - 350%. Таким чином, банківська система України ще не здатна на належному рівні брати участь у розв'язанні проблем забезпечення прискореного росту економіки і вимагає адекватного її реформування та розвитку.

Директор Центру наукових досліджень НБУ доктор економічних наук, професор **Володимир Іванович Міщенко** зосередив увагу на проблемах вдосконалення банківського нагляду

Проблема необхідності переведення монетарної політики НБУ в режим таргетування інфляції, який ставить на перший план внутрішньоекономічну цінову стабільність – тема доповіді завідувача кафедри міжнародної економіки Української академії банківської справи НБУ, доктора економічних наук **Михайла Ілліча Макаренка**. За думкою доповідача для радикальної зміни монетарної стратегії необхідні певні умови: 1) незаперечні факти невідповідності імпліцитного курсового таргетування сучасному стану вітчизняної економіки; 2) переважання монетарної інфляції, яка підпадає під дію грошово-кредитних інструментів, над структурною, яка регулюється антимонопольними, фіскальними чи зовнішньоторговельними заходами; 3) готовність відмовитись від фактично регульованого курсу гривні в умовах високої відкритості економіки та залежності макроекономічного розвитку від кон'юнктури світових ринків і динаміки курсу гривні; 4) наявність інституційних передумов запровадження нової стратегії у формі нормативно-правової бази щодо програмування монетарної політики; 5) Існування організаційних передумов у сфері взаємодії монетарної й економічної виконавчої влади в питаннях солідарної відповідальності за перебіг інфляційних процесів у країні. 6) апробація та запровадження таких механізмів грошово-кредитного регулювання макроекономічної динаміки цін, які б містили прозору систему оцінки, прогнозування й коригування інфляційних процесів у напрямі, визначеному монетарною стратегією.

Заступник директора Департаменту з управління валютним резервом та здійснення операцій на відкритому ринку НБУ **Олександр Володимирович Ніколенко** запропонував розглянути шляхи підвищення ефективності валютно-обмінних операцій суб'єктів господарювання в Україні.

Валютні кризи, значні і непередбачені коливання валютних курсів ведуть до втрат в одних учасників міжнародних розрахунків і до прибутків у інших. Так, наприклад, у результаті зниження курсу євро в 2000 році укріплення долару США склало більш ніж 20%, що привело до відповідного зниження валютного виторгу в доларовому еквіваленті всіх підприємств–експортерів, котрі поставляють свою продукцію в країни ЄС. За 2004 рік курс євро виріс стосовно долара США на 10%. У світовій практиці є випадки, коли в окремі роки коливання курсів провідних валют досягали 30%, що обумовлює необхідність ґрунтовного аналізу та прогнозування валютного ринку.

Основними методами аналізу та прогнозування валютних курсів, які широко застосовуються, є так звані «фундаментальний» та «технічний» аналіз. За оцінками автора, беручи до уваги можливість застосування фундаментального та технічного аналізу для прогнозування валютного курсу, підприємства–учасники ЗЕД можуть підвищити рівень рентабельності на 5-10 процентних пунктів.

Доповідач зазначив, що запропоновані підходи дозволяють суб'єктам господарювання – учасникам ЗЕД отримувати додатковий прибуток від врахування курсових коливань, здійснювати вибіркове (динамічне) хеджування валютного ризику своїх зовнішньоекономічних контрактів з урахуванням прогнозу валютного курсу.

Доповідь доктора економічних наук, завідувача кафедри фінансів та банківської справи Міжнародного університету фінансів **Володимира Миколайовича Кочеткова** присвячена обґрунтуванню необхідності оцінки ринкової вартості банку на основі бухгалтерської та економічної моделей управління в умовах нестабільної економіки. Запропоновані нові підходи і практичні рекомендації у вирішенні цієї проблеми, можуть бути використані як основа системи підтримки прийняття оптимальних фінансових рішень, з одного боку на рівні банку, з другого — на рівні державного регулювання з метою дослідження діяльності банків, оцінки їх ринкової вартості та окремих банківських активів.

Арсенюк Олександр Володимирович, начальник управління оперативного аналізу та прогнозування розвитку грошово-кредитного ринку Департаменту монетарної політики НБУ

Підходи до системи побудови стратегічних документів з монетарної політики в економічно розвинених країнах та в Україні

Вожжов Анатолій Павлович, к.е.н., доц., завідувач кафедри „Фінанси і кредит” Севастопольського державного технічного університету

Банковская система в новой парадигме стимулирования экономического роста

Сохацька Олена Миколаївна, д.е.н., проф.,

завідувач кафедри менеджменту Тернопільського державного економічного університету Використання фрактальних розмірностей при прогнозуванні валютних курсів на ринку форекс

Багато цікавих і змістовних доповідей було зроблено на засіданнях секцій "Сучасний стан та перспективи розвитку банківської системи в контексті економічного розвитку держави" та "Банківський менеджмент".

Завідувач кафедри фінансів Української академії банківської справи НБУ, доктор економічних наук, професор **Світлана Валентинівна Науменкова** виступила за темою "Основні тенденції розміщення грошової маси та їх вплив на ефективність монетарної політики".

Доповідь **Уайза Уоррена** - члена наукового товариства Дипломованого інституту банкірів, партнер-менеджера компанії "Товариство Уоррен Уайз", Велика Британія була присвячена сучасному стану банківської системи Великої Британії і удосконаленню у банківській справі.

Начальник відділу Центру наукових досліджень НБУ **Ігор Михайлович Лис** розглянув проблеми ліквідності банківської системи України. Головний економіст відділу методології управління ризиками Управління контролю ризиків НБУ запропонував до уваги учасників конференції порівняльний аналіз VaR-методів оцінки ризиків активів банку.

Доповідь доктора економічних наук, професора **Людмили Іванівни Крячкової** з Всеросійського заочного фінансово-економічного інституту була присвячена проблемам іпотечного кредитування в Росії. Провідний економіст управління аналізу і прогнозування розвитку грошово-кредитного ринку Департаменту монетарної політики НБУ **Володимир Олександрович Лепешинський** зупинився на правилах встановлення центральним банком цільових процентних ставок, проблемах їх визначення та застосування. Темою доповіді **Олексія Борисовича Лупіна**, заступника начальника управління валютних операцій Департаменту з управління валютним резервом та здійснення операцій на відкритому ринку НБУ, стала інвестиційна політика Національного банку України.

Начальник відділу методології управління ризиками Управління контролю ризиків НБУ **Олександр Юрійович Козак** розглянув проблеми кількісної оцінки ризиків у банківській діяльності. Проблемам обчислення валютних ризиків була присвячена доповідь **Сергія Миколайовича Ілляшенко**, доктора економічних наук, професора, завідувача кафедри маркетингу Сумського державного університету.

У спільній доповіді доктора економічних наук, професора **Євгена Васильовича Мішеніна** та кандидата економічних наук, доцента **Косодія Романа Петровича** з Сумського національного аграрного університету розглянуті

організаційно-економічні проблеми розвитку фінансової інфраструктури в сільській місцевості.

В роботі секції **"Проблеми правового регулювання фінансово-кредитних відносин та банківської діяльності в Україні"** взяли участь науковці і фахівці-практики Української академії банківської справи НБУ, Київського національного університету імені Тараса Шевченка, АКБ "Укрсоцбанк", Сумського національного аграрного університету. В доповідях та їх обговоренні відмічалася необхідність подальшого удосконалення правового забезпечення діяльності банківської системи України. Всебічну підтримку знайшла теза щодо необхідності більш чіткого закріплення статусу Національного банку України в Конституції України.

Вперше в рамках цього річної конференції працювала секція **"Інформаційне забезпечення і математичне моделювання фінансово-кредитних установ"**, в роботі якої взяли участь науковці Харківського національного економічного університету, Харківського національного технічного університету ХПІ, Курської державної сільськогосподарської академії ім. професора І.І.Іванова, Сумського національного аграрного університету, Української академії банківської справи НБУ, Львівського банківського інституту НБУ, Харківського державного університету будівництва та архітектури, Харківського національного університету радіоелектроніки.

Розглянуті проблеми впровадження методів процесного управління в комерційних банках, створення, впровадження, безпечного та надійного функціонування інфраструктури відкритих ключів Національного банку України (ІВК НБУ), визначення ефективності банківських операцій в умовах нестохастичної і стохастичної невизначеності, автоматизації процедур підбору, вдосконалення використання та розвитку кадрового потенціалу Національного банку України.

На засіданнях секції багато уваги було приділено впровадженню сучасних інформаційних технологій в навчальному процесі та модернізації навчальних планів згідно вимог болонського процесу.

Відбулася презентація навчально-тренувального банку та навчально-тренувального комплексу "Міжбанківський валютний ринок" Української академії банківської справи НБУ.